

آغاز محرم و نگرانی‌های دوباره از تحریف سبک عزاداری‌ها

تقویم و کوچه و خیابان‌ها خبر از آمدن محرم می‌دهند؛ ماهی که در فرهنگ شیعه نماد عشق، بندگی خالصانه و مظلومیت است. مظلومیتی که تنها به دشت کربلا محدود نشده ...

«مداحی که می‌گوید حتی پیش خدا بودن را هم بدون امام حسین نمی‌خواهد، هنوز فلسفه این که حسین(ع) همه چیزش را داد، خدا داد، نمی‌داند.»

به گزارش ایسنا، تقویم و کوچه و خیابان‌ها خبر از آمدن محرم می‌دهند؛ ماهی که در فرهنگ شیعه نماد عشق، بندگی خالصانه و مظلومیت است. مظلومیتی که تنها به دشت کربلا محدود نشده و تا امروز نیز ادامه دارد. مثل هر مناسبتی که همراه با فرارسیدنش آداب و فرهنگ خاصش هم باید رعایت شود، محرم نیز برای ما دارای آدابی است که اگر این آداب با ادب مخصوصش رعایت نشود، می‌شود امتداد مظلومیت امام حسین تا امروز.

حسینی که شهید شد تا ما یاد بگیریم برابر ظلم و رویه‌های اشتباه باید ایستاد و جان خود را هم داد. امام حسین (ع) عدالت طلبی، آزادی و ظلم ستیزی و مقابله با طاغوت را با رفتار و عملش یاد داد، اما امروز ما.....

بگذریم از لباس‌ها، آرایش و مدل‌های موی مخصوص محرم که به لطف فضای مجازی در حال تبلیغ هستند و نشان از تحریفات گسترده در باورهای مردم و سرگرم کردن‌شان به ظواهر امر دارد، آنچه دست‌مایه نگارش این نوشته شد، برخوردن به کانالی بود که مداحی‌های مختلف مداحان را منتشر می‌کرد و به طرز باورنکردنی از بین انبوه مداحی‌های اصیل و دارای مضامین و اشعار غنی، مداحی‌هایی دارای انحرافات اساسی و حتی گاهی با مضامینی شرک‌آلود را منتشر کرده بود.

مداحی که می‌گوید حتی پیش خدا بودن را هم بدون امام حسین نمی‌خواهد! هنوز فلسفه اینکه حسین(ع) همه چیزش را برای خدا داد را نمی‌داند.

یا مداح دیگری که مکرر خود را سگ امام حسین (ع) و رقیه می‌خواند و صدای سگ درمی‌آورد؛ نمی‌داند شرافت و شان انسانی و حفظ آن بود که حسین را به سمت کربلا برد و حش را نیمه‌کاره گذاشت تا به تاریخ بگوید انسان باشید و اشرف مخلوقات بودن را به غایت محترم بشمارید.

این دل آشفستگی تنها با گوش دادن دو مداحی رخ داده است و قطعا میزان انحرافات و تحریفات در فرهنگ محرم و عاشورا بیش از این است. با این اوصاف باید به چند نکته اشاره کرد:

اول اینکه متولیان که باید بر مضامین اشعار مورد استفاده در مداحی‌ها نظارت داشته باشند در این زمینه چه اقداماتی کرده‌اند و این اشعار و مداحی‌ها چگونه اجازه بروز و ظهور پیدا کرده‌اند؟ با مداحانی که چنین بی‌پروا اقدام به اجرای مراسم با مضامین خاص غیر عاشورایی می‌کنند، چه برخوردی صورت گرفته است؟ آیا تاکنون مداحی از بین این مداحان که چنین بدعت‌گذاری‌هایی در فرهنگ عزاداری می‌کنند، مورد محاکمه و بازخواست قرار گرفته است؟

خسارت‌های معنوی که در پی اقدام این افراد به جامعه وارد شده است، چگونه قابل جبران است؟ آن چیزی که رهبر معظم انقلاب مطرح کردند که اگر گره‌ای در ذهن جوان مخاطب پیش آید این گره را چه کسی می‌خواهد باز کند؟

رهبر انقلاب به تازگی در دیدار مداحان بیان داشتند: «پرهیز از انحراف، پرهیز از خرافه‌گرایی، پرهیز از مشکل‌تراشی در عقاید جوان‌ها؛ گاهی ما یک کلمه‌ای می‌گوییم که یک گرهی در ذهن جوان مخاطب ما بوجود می‌آید؛ این گره را چه کسی می‌خواهد باز کند؟ این گرهی را که ما با بیان ناقص خودمان یا بیان غلط خودمان یا بی‌توجهی و بی‌مسئولیتی خودمان در ذهن این جوان بوجود می‌آوریم و عقیده‌ای او را دچار مشکل می‌کنیم، این گره چگونه باز خواهد شد؟ اینها مسئولیت است. اینکه ما مجلس عزاداری و مدح سیدالشهدا را — که عظمت او بخاطر شهادت است، عظمت او بخاطر فداکاری در راه خدا است، عظمت او بخاطر گذشت است؛ گذشت از همه چیز، از همه‌ی خواسته‌ها، از همه‌ی مطلوب‌ها — تبدیل کنیم به یک نقطه‌ی سبک، به جایی که یک تعدادی جوان لخت بشوند، بپرند هوا، بپرند پایین و ندانند چه می‌گویند، درست است؟ این شکر نعمتی است که خدا به شما داده؟ این صدای خوش نعمت است؟ این توانایی اداره‌ی مجلس نعمت است؟ اینها چیزهایی است که خدا به همه نداده است، به شما داده؛ باید این نعمت‌ها را شکر بگذارید. بنابراین من جامعه‌ی مدّاح را از ته دل دوست میدارم؛ برایتان دعا می‌کنم؛ خداوند ان‌شاءالله به شماها توفیق بدهد، به شماها کمک کند؛ اما این را هم عرض میکنم که انتظارات از جامعه‌ی مدّاح، امروز در جامعه‌ی ایرانی و در کلّ نگاه منطقه‌ای، انتظار بالایی است.»

این نکات نشان می‌دهد ما در حوزه مداحی ایراداتی داشته‌ایم که باید برای حل آنها اقدام می‌شد، نه اینکه امروز و در شرایطی که اسلام به شدت در سطح جهان مظلوم واقع شده و شیعیان در مظان اتهامات فراوانی هستند، شاهد مداحی‌ها و رفتارهایی عجیب از سوی برخی باشیم.

مقام معظم رهبری در یکی از سخنرانی‌هایشان خارج بودن اشعار از زبان "قال" یا زبان "حال"، بیان کردن مسایل غلوآمیز، عدم

بهره‌مندی از آموزش‌های لازم، چراغ سبز گناه به مردم نشان دادن، برهنگی عزاداران، تشویق عزاداران به آسیب رساندن به بدن‌شان، اجرای برنامه عزاداری در وقت نماز، بکارگیری آهنگ‌های نامناسب، بازیچه سیاست‌های مرموز شدن، خواندن روضه‌های سخت و سنگین، خسته کردن مردم، عدم رعایت احترام پیش کسوت، عدم تخلق به اخلاق حسینی را از آسیب‌های مداحی‌ها و عزاداری‌های محرم دانستند.

پیش از این نیز از برخی مراجع معظم تقلید - مشخصاً - درباره چنین رفتارهایی، استفتائاتی با این مضمون شده بود که: «برخی مداحان شعرهای نامناسب خوانده، مانند من حسین الهی هستم یا قلاده سگ به گردن انداخته یا صدای سگ درمی‌آورند، وظیفه ما در برخورد با این افراد چیست؟»

آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی در این باره پاسخ داده بودند: «اشعار مذکور خواندن‌شان جایز نیست و اعتقاد به مضمون آن کفر است و باید از آن جلوگیری شود و صدای سگ درآوردن کار زشتی است.»

آیت‌الله موسوی اردبیلی نیز در این باره چنین پاسخ داده بودند: «مداحی و خواندن اشعار در مجالس اهل بیت (ع) باید طوری باشد که موجب وهن نباشد و بهانه به دست دشمنان شیعه ندهد. در مجالس اهل بیت (ع) باید اشعاری خوانده شود که فضائل آن بزرگواران بیان شود و مصائب و مظلومیت آن‌ها برای مردم گفته شود. ائمه (ع) از ما نخواستند که خود را به صورت حیوان درآوریم، آنچه از ما خواسته‌اند این است که مؤمن صالح باشیم و اخلاق ما اخلاقی باشد که از آن بزرگواران رسیده است.»

و آیات مکارم شیرازی و سیستانی نیز تأکید کردند، این اشخاص ارشاد شوند و در واقع عمل مذکور را نهی فرموده‌اند. موضوع دوم نحوه برخورد با تحریقاتی است که در فضای مجازی صورت می‌گیرد و گام‌های جدیدی که برای بدعت‌گذاری و تغییر شکل عزاداری‌های محرم برداشته می‌شود؛ فضایی که گستره پهنای دارد و میزان اثرگذاری و الگودهی‌اش به جامعه بیش از حد تصور است. در این فضا از هفته‌های قبل مدل ریش و موی عزاداری محرم و نرخ‌های آن، مدل آرایش برای دختران و لباس‌هایی با طرح‌های مدیریت شده برای استفاده در این ایام در حال تبلیغ است. تبلیغاتی که یا دیده می‌شود و سیاست سکوت در قبالش پیش گرفته شده یا اساساً دیده نمی‌شود. حتی در این فضا با لطیفه‌هایی مواجه هستیم که فرهنگ عزاداری را نشانه گرفته و در حد رد و بدل کردن شماره تلفن بین دختران و پسران و زنجیرزنی برای جلب توجه سایرین و دریافت نذری و.... تنزل یافته است.

اینکه این موضوعات به صورتی عینی وجود دارند یا خیر، موضوع دیگری است اما اینکه با تکرار آنها قبح موضوع ریخته و با تحریکات زیرآستانه‌ای، برای مخاطبان این پیام‌ها تبدیل به رفتار شود بحث مهم و قابل تأمل دیگری است. در این عرصه اگر کسانی به تحلیل محتوای پیام‌های منتشر شده در فضای مجازی طی هفته‌های اخیر منتهی به آغاز محرم بپردازد، قطعاً نتیجه ایجاد تغییرات هدفمند و هوشمندانه در آداب عزاداری محرم خواهد بود.

در نهایت سخن دکتر شریعتی درباره امام حسین (ع) می‌تواند یاری‌گر ما باشد برای اینکه در کج‌راهه قدم برنداریم و حسین را آنگونه که بوده و آنگونه که باید، بشناسیم.

حسین ضعیفی که باید برای او گریست نبود... آموزگار بزرگ شهادت اکنون برخاسته است تا به همه آنها که جهاد را تنها در توانستن می‌فهمند و به همه آنها که پیروزی بر خصم را تنها در غلبه، بیاموزد که شهادت نه یک باختن، که یک انتخاب است؛ انتخابی که در آن، مجاهد با قربانی کردن خویش در آستانه معبد آزادی و محراب عشق، پیروز می‌شود و حسین «وارث آدم» - که به بنی‌آدم زیستن داد - و «وارث پیامبران بزرگ» - که به انسان چگونه باید زیستن را آموختند.

ایسنا - معصومه نصیری